

Mieczysław Czajko

"Twórczość Choromańskiego wobec międzywojennego psychologizmu", Seweryna Wysłouch, "Pamiętnik Literacki" z.1 (1975) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 18/3 (57), 100

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) WYSŁOUCH Seweryna: Twórczość Choromańskiego wobec międzywojennego psychologizmu. "Pamiętnik Literacki" 1975 z.1 s.61-84.

W prozie dwudziestolecia międzywojennego mianem psychologizmu określa się co najmniej trzy różne nurty, które wykształciły odrębne konwencje literackie: a/ prozę procesualnie ujmującą psychikę ludzką; b/ prozę idiograficzną; c/ prozę behawiorystyczną. Twórczość autora "Zazdrości i medycyny" mieści się przede wszystkim w niepopularnym i krytykowanym idiografizmie. Nie bez znaczenia jest także nurt trzeci, pamiętać bowiem należy, iż Choromański pierwszy wprowadził narrację behawiorystyczną do literatury polskiej.

BP/57/65

M.Cz.

(II) ZIENIEWICZ Andrzej: Iredyński: mała Apokalipsa z figurami."Dialog" 1975 nr 1 s.106-112.

Analizując programową brutalność i elementy sadyzmu obecne w twórczości Iredyńskiego, autor stawia tezę, iż jest to typowy przykład reakcji na komplikujący się obraz świata i na historię relatywizującą wszelkie wartości. Jedyną realnością stają się tu akty sadyzmu i brutalności. W utworach omawianego pisarza przejawia się to w konstrukcjach fabularnych operujących inwariantami tego samego schematu. Rozdrapywanie prawd moralnych w imię brutalnej prawdy o życiu ma u Iredyńskiego podwójną motywację: jest aktem odkłamywania wyidealizowanych wyobrażeń o życiu, a także wykładnią "filozofii zmysłów", rozgrywającej się w płaszczyźnie zwierzęcości oraz skandalu moralnego. Utwory Iredyńskiego - to przez swój schemat konstrukcyjny teksty tendencyjne, z fabułą służebną wobec obsesyjnych scen, które ilustrują apriorycznie powziętą prawdę uważaną za niepodważaną.

BP/57/66

M.O.-Ł.